

Gospodarstwa domowe w czasach koronawirusa. Praca zawodowa, edukacja i wsparcie w warunkach niepewności

Celem projektu jest ocena zmian sytuacji życiowej gospodarstw domowych w warunkach zmiany i niepewności wywołanej przez pandemię, w tym w szczególności sytuacji zawodowej oraz zakresu i form wsparcia udzielanego przez instytucje publiczne, organizacje pozarządowe i grupy nieformalne osobom i rodzinom dotkniętym przez społeczne i ekonomiczne skutki pandemii COVID-19.

Na podstawie analizy pamiętników i blogów, zebranych w dwóch edycjach konkursu na pamiętniki pt. „Życie codzienne w czasach koronawirusa”. W pierwszej edycji zebrano 448 pamiętników, natomiast druga edycja skończy się w marcu 2021 i powinna przynieść równie wysoką liczbę zgłoszeń. Pozyskany materiał pozwoli na poddanie analizie około 900 pamiętników i porównanie życia codziennego w obu falach pandemii. Uzupełnieniem bazy pamiętnikarskiej będzie analiza danych zastanych, czyli rezultatów badań innych projektów poświęconych przebiegowi pandemii w Polsce i na świecie.

Rozwinięciem i pogłębieniem danych zebranych w ramach konkursu pamiętnikarskiego będą:

- 1) indywidualne wywiady pogłębione z przedstawicielami instytucji wsparcia, m.in. szkół, ośrodków pomocy społecznej, urzędów pracy
- 2) studia przypadków z autorami pamiętników reprezentującymi wybrane do szczegółowej analizy kategorie gospodarstw domowych, obejmujące wizyty domowe, indywidualne wywiady pogłębione z pamiętnikarzami i krótkie wywiady uzupełniające z członkami gospodarstwa domowego.

Główna hipoteza badania, sformułowana w oparciu o wstępną analizę konkursowych pamiętników zakłada, że **pandemia, choć wywołuje duże zaburzenia w codziennym rytmie życia, to nie wpływa na szybkie zmiany sytuacji społecznej i położenia materialnego rodziny**. Tym samym zaostrza przede wszystkim już istniejące problemy i bariery w życiu codziennym oraz w największym stopniu dotyka jednostek i rodzin, borykających się z różnymi problemami od dłuższego czasu (pierwsza grupa rozmówców). Odrębną i wymagającą szybkiego rozpoznania kategorią są osoby znajdujące się w trudnej sytuacji przede wszystkim z powodu pandemii, choć wcześniej z powodzeniem samodzielnie radziły sobie w życiu (druga grupa objęta wywiadami pogłębionymi). Badanie obejmie również grupę respondentów, w opinii których sytuacja gospodarstwa domowego przynajmniej nie uległa pogorszeniu. Zebrane pamiętniki i przeprowadzone wywiady pozwolą na rozpoznanie skali i kierunków zachodzących w gospodarstwach zmian, sposobów na radzenie sobie w czasie pandemii oraz zaspokajania potrzeb, a także istniejących sieci wsparcia. Po upływie roku wywiady zostaną powtórzone w celu zweryfikowania sytuacji gospodarstw domowych i wpływu pandemii na ich sytuację. W rezultacie powstaną 24 studia przypadku, obejmujące niemal dwuletni okres. Materiał ten będzie miał unikatowy charakter i posłuży analizom naukowym dotyczącym wpływu pandemii i nieoczekiwanej zmiany na warunki bytu i sytuację społeczną gospodarstwa domowego.

Perspektywa gospodarstw domowych będzie zestawiona z perspektywą instytucji wsparcia, odpowiadających za zaspokajanie kluczowych potrzeb, a także interweniowanie w sytuacji kryzysu. Będą to przedstawiciele środowiskowych instytucji pomocy społecznej, podmiotów polityki rynku pracy oraz edukacji (dyrektorzy i nauczyciele), co zapewni analizę obszaru pomocy społecznej i pracy socjalnej, polityki rynku pracy oraz edukacji. Z przedstawicielami takich placówek zostaną przeprowadzone łącznie 24 wywiady eksperckie.

Zebranie razem danych z badań biograficznych w postaci konkursów na pamiętniki, studiów przypadku oraz wywiadów z reprezentantami instytucji wsparcia pozwoli na lepsze zrozumienie procesu radzenia sobie z konsekwencjami pandemii przez gospodarstwa domowe, mechanizmów zaspokojenia ich potrzeb oraz uzyskiwania przez nie wsparcia nieformalnego i instytucjonalnego. Na tej podstawie zaproponowane zostaną działania dla krajowych i lokalnych podmiotów polityki społecznej.